

بپردازند، پیش از آن که توسط عامل خارجی مورد بازرگانی قرار گیرند.

در حال حاضر، تشکیلات و نهادهای متعددی برای بررسی ابعاد گوناگون فعالیت‌های بانکی وجود دارند: مجلس شورای اسلامی، سازمان بازارسازی کل کشور، وزارت امور اقتصادی و دارایی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، سازمان حسابرسی، وزارت اطلاعات، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، قوه قضائیه و ...

در این میان، بانک مرکزی، هم از جنبه علمی و تئوریک و هم به لحاظ عملی، نهاد اصلی نظارتی شبکه بانکی بشمار می‌آید.

بانک مرکزی از ابتدای فعالیت تاکنون، افزون بر اقدام‌های لازم و ضروری که براساس تصمیم‌های شورای پول و اعتبار به منظور استحکام وضع مالی بانک‌ها و تأمین سلامت سپرده‌های مردم و تعديل موازنۀ ارزی کشور به عمل آورده است، با اعطای تسهیلات اعتباری به مؤسسه‌های دولتی و مراقبت در توزیع اعتبارات بانکی به بخش‌های مختلف اقتصادی و هم‌اهم‌گ ساختن افزایش اعتبارات با نیازمندی‌های برنامه توسعه اقتصادی کشور، تلاش نموده تا بستر لازم برای رشد اقتصادی توأم با ثبات نسبی قیمت‌ها و تعادل موازنۀ پرداخت‌ها را فراهم آورد.

■

نظارت را کاهش می‌دهد و فرآیند نظارت و کنترل را به یک هتچار در جامعه مبدل می‌سازد و احساس مسؤولیت همگانی را تقویت می‌نماید.

گرایش به سوی ذهن‌گرایی و دور شدن از عینیت‌گرایی، عدم بکارگیری معیارهای دقیق و عینی، تأکید بر یک جزء از مجموعه مورد بازرگانی به جای نگاه جامع به آن و ... را می‌توان از جمله آفات نظارت دانست.

محور تشکیل نهادهای نظارتی نیز نیروی انسانی است. بازرگانی و نظارت، حاصل تلاش ناظران و بازرگان می‌باشد. از این‌رو، توجه به منابع انسانی به کار گمارده شده در این بخش بسیار ضروری است. درگیریش و انتخاب ناظران و بازرگان باید ویژگی‌های متعددی مورد توجه قرار گیرند، ویزگی‌هایی همچون توانایی‌های علمی و تخصصی، تجربه و کارگردانی، شناخت سازمانی، امانتاری و صحت عمل، صداقت، شجاعت، اخلاقی و هنجرهای جامعه و محیط، توانایی تجزیه و تحلیل آمار و اطلاعات، تقویت ...

امروزه، تلاش بسیار می‌شود تا الگوی «خود کنترلی» جایگزین «دیگر کنترلی» شود. بتباران، شایسته است که سازمان‌های نظارتی نیز با جهت‌گیری مناسب و با تکیه بر فرهنگ و ارزش‌های فرهنگی جامعه، ساز و کار نظارتی را آن‌گونه بنا نهند که افراد، گروه‌ها و سازمان‌ها خود به کنترل خود

پیشینه نظارت بر فعالیت‌های بانکی در ایران

اختیارات گوناگون و متعددی به بانک ملی واگذار شده که براساس آنها، در عمل، این بانک وظایف «بانکداری مرکزی» و هدایت و رهبری بخش عمده اقتصاد کشور را نیز عهده‌دار شد، وظایفی همچون:

- حفظ ارزش پول و موازنۀ ارزی.
- تنظیم اعتبارات کشور.
- نظارت بر فعالیت سایر بانک‌ها.
- ...

بانک ملی ایران نخستین سال‌های فعالیت خود را با تخلف‌های مالی مدیریت عالی بانک (مدیر عامل و معاون اعلانی تبار) آغاز کرد. این امر سبب شد که فعالیت‌های این بانک با دقت بیشتر تحت نظارت و کنترل قرار گیرد. سپس در طی زمان، نظارت بر فعالیت دیگر بانک‌ها نیز به بانک ملی ایران واگذار شد. با وجود این، ضوابطی برای این نظارت تدوین و تصویب نشده بود.

نخستین بار، در تیر ماه ۱۳۲۵ هیات وزیران مقرراتی را در مورد شیوه فعالیت بانک‌ها و مؤسسه‌های اعتباری وضع نمود. این تصویب‌نامه که هدف‌های متعددی، از جمله جذب سرمایه‌ها به رشته بانکداری را دنبال می‌کرد، با صدور تصویب‌نامه پنجم آذر ماه ۱۳۲۵ لغو شد. به موجب تصویب‌نامه اخیر، بانک‌ها

صرافی‌ها و مؤسسه‌های اعتباری از دیرباز در ایران فعالیت داشته‌اند، اما بانکداری نوین نخستین بار در سال ۱۳۶۶، توسط بیگانگان و در راستای تسلط هر چه بیشتر بر اقتصاد کشور، پایه‌گذاری شد.

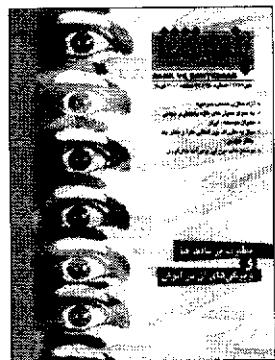
پیش از این تاریخ، صرافها و بازرگانان عهده‌دار فعالیت‌های پولی و اعتباری در عرصه بازرگانی و اقتصاد ایران بودند. صرافی هم تابع عرف و عادت بود و دولت در امور آن دخالت نمی‌کرد.

صراف‌ها در صدور یا پذیرش حواله و برات آزاد بودند. حدود و ظایف و مسؤولیت‌های هر صراف را درستی عمل و میزان جلب اعتماد عمومی و عرف و رویه صرافی، که به مورو زمان پدیدار شده بود، تعیین می‌کرد.

در سال ۱۳۰۴، نخستین بانک با سرمایه ایرانی (بانک سپه) شروع به فعالیت کرد و چند سال بعد، با تصویب «قانون اجازه تأسیس بانک ملی ایران برای پیشرفت امور تجارت و فلاحت و زراعت و صنعت» دولت وقت ملزم به تشکیل «بانک ملی ایران» گردید.

از سال ۱۳۰۹، انتشار اسکناس به این بانک واگذار شد و از ابتدای سال ۱۳۱۱ نخستین اسکناس‌های بانک ملی انتشار یافت. سپس، به موجب قوانین و مقررات بعدی، وظایف و

۵ سپر تتحول
قانونگذاری در ارتباط با
قوانين و مقررات ناظر بر
بانکداری ایران - به
رغم سابقه‌ای به چندان
دیده نیست - از پشتونه
تسایان توجهی پرخور دارد
است و در عین حال
نقایص و کاستی‌هایی
هم بر آن تحمیل شده
است.

قانون، مجوز تأسیس یک مؤسسه مستقل به منظور حفظ ارزش بول و تنظیم اعتبارات و با حق انحصاری انتشار اسکناس و ضرب بول فلزی، صادر شد و وظایف و اختیارات بانک ملی ایران هم به دو قسمت تقسیک شد و بخش مربوط به بانکداری مرکزی در بانک مرکزی تمرکز یافت. با انتصاب ریس کل این بانک در تاریخ هجدهم مرداد ماه ۱۳۳۹ بانک مرکزی ایران رسماً تأسیس شد و در سال ۱۳۶۲، به موجب قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) نام آن به «بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران» تغییر یافت.

قانون بانکی و بولی کشور که نخستین تجربه کشور در زمینه اتخاذ یک سیاست پولی جامع و بانکداری مرکزی بشمار می‌آمد، از نظر قدرت کنترل و هدایت فعالیت‌های بانکی و خدمات اجرا نارسایی داشت. افزون بر آن، گسترش حجم فعالیت‌های اقتصادی، افزایش درآمدها، توسعه شبکه بانکی و پیچیده شدن هدفها و سیاست‌ها نیز تجدیدنظر در این قانون را هر چه بیشتر ضروری ساخت.

همان‌گونه که برنامه‌ریزی‌های صحیح اقتصادی و اتخاذ راهکارهای مبتنی بر مبانی علمی و راهبردی، نیاز اساسی استقرار یک نظام پولی و بانکی کارا می‌باشد، تطبیق این سیاست‌ها با اصول و مقررات حقوقی و اجرایی آن در چارچوب قوانین حاکم بر جامعه نیز به شدت ضروری است. سیر تحول قانونگذاری در ارتباط با قوانین و مقررات ناظر بر بانکداری ایران - به رغم سابقه‌ای نه چندان دیرینه - از پشتونه شایان توجهی پرخوردار می‌باشد. با وجود این، پاره‌ای نقایص و کاستی‌هایی هم بر آن تحمیل شده است.

اهم قوانین و مقرراتی که هم اکنون، شاکله و خطوط کلی محدوده فعالیت بانک‌ها و مؤسسه‌های اعتباری را ترسیم می‌دارند، عبارتند از:

۱- قوانین، مشتمل بر:

- قانون پولی و بانکی کشور (با اصلاحات بعدی) ۱۳۵۱/۳/۱۸

- قانون ملی شدن بانک‌ها (و متمم آن) ۱۳۵۸/۳/۱۸

- لایحه قانونی ملی شدن مؤسسات بیمه و مؤسسات اعتباری ۱۳۵۸/۸/۱۳

- لایحه قانونی اداره امور بانک‌ها (و متمم آن) ۱۳۵۸/۷/۳

- قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) (با اصلاحات بعدی) ۱۳۶۲/۶/۶

- قانون تأسیس شرکت دولتی پست بانک ۱۳۷۴/۶/۲۱

- بند ۲ ماده واحده قانون اصلاح قانون چگونگی اداره مساطق ازاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۷۸/۴/۳۰

- موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۷۹/۱/۱۷

- قانون اجازه تأسیس بانک‌های غیردولتی ۱۳۷۹/۱/۲۸

- مصوبات هیأت دولت (أیین‌نامه‌ها/اساسنامه‌ها) مانند:

مکلف شدند که وضعیت انواع سپرده‌ها، مبلغ کل وام‌ها، بروات نزولی و خریداری و استناد خزانه نزد خود را هر بانزده روز یک بار به بانک ملی ایران اعلام دارند و معادل ۱۵ درصد از سپرده‌های دیداری و ۶ درصد از سپرده‌های مدت دار را بدون دریافت بهره به بانک ملی ایران بسپارند. تأخیر در تحويل یا تعديل این سپرده‌ها هم مستلزم برداخت جریمه بود.

نظر به این که با توسعه بانکداری در ایران، لزوم وضع مقررات خاصی برای هدایت عملیات بانکی بیش از بیش احساس می‌شد و مقررات موجود (تصویب‌نامه‌ها) نیز واقعی به مقصد نبودند، لذا فکر تدوین قانون بانکداری قوت‌گرفت و پس از مطالعاتی که در این مورد به عمل آمد، «لایحه قانونی راجع به بانکداری» تهیه شد و در تاریخ هشتم تیر ماه ۱۳۳۲، به موجب اخیارات ویژه‌ای که به نخست وزیر وقت تفویض شده بود، به تصویب وی رسید و پس از اصلاحاتی که در آن به عمل آمد، در تاریخ پنجم تیر ماه ۱۳۳۴ تحت عنوان «قانون بانکداری» از تصویب کمیسیون‌های مشترک مجلسین شورای ملی و سنا گذشت و تا سال ۱۳۳۹ که «قانون بانکی و بولی کشور» به مرور اجرا درآمد، نافذ بود.

بنابر تجویز مواد ۱۷ و ۲۵ این قانون، هیأت نظارت بر بانک‌ها برای نظارت بر جریان اعتبارات کشور و بازدید سازمان و عملیات بانک‌ها، با وظایف و اختیارات زیر تشکیل شد:

- مراقبت در اجرای این قانون و آیین‌نامه‌های مربوط به آن.

- تعیین نرخ‌های بهره و کارمزد معاملات بانکی در کشور.

- وضع مقررات اصولی نسبت به نگهداری حساب‌ها و تنظیم ترازنامه‌های بانک‌ها.

- نظارت در امور بانک‌ها و مراقبت کلی در جریان و طرز اداره بانک‌هاز نظر حفظ منافع عمومی و حقوقی مشتریان آنها.

- دادن اجازه تأسیس بانک جدید با سرمایه داخلی.

- دادن اجازه برای تقلیل سرمایه بانک یا انتشار اوراق وام.

در طی سال‌های ۱۳۳۶-۳۸، با استفاده از افزایش درآمد نفت و وام‌های خارجی، حجم اعتبارات و سرمایه‌گذاری‌ها به صورت مطالعه نشده و بدون برنامه‌ریزی، به شدت افزایش یافت و اقتصاد کشور را با مسائل و مشکلاتی از قبیل تورم و بحران ارزی رو برو ساخت. در این شرایط، از یک سو، تدوین مقررات جامعی که ناظر بر نظام بانکی و بولی کشور باشد، اجتناب ناپذیر شد؛ و از سوی دیگر، به دلیل تناقضی که بین عملیات بانک ملی به عنوان یک بانک تجاری و مسؤولیت‌های آن بانک در مقام بانکدار مرکزی وجود داشت، ایجاد یک مؤسسه مستقل به منظور حفظ ارزش بول، تنظیم اعتبارات، نشر اسکناس و ضرب بول فلزی و اعمال نظارت بر فعالیت بانک‌ها مورد توجه قرار گرفت.

در تاریخ هفتم خرداد ماه ۱۳۳۹ «قانون بانکی و بولی کشور» به تصویب رسید و به دولت ابلاغ شد تا برای مدت بیش از یک سال به شکل آزمایشی به مورد اجرا گذاشته شود. با تصویب این

۵ در حال حاضر، یک مدیریت کل تجتی عنوان «نظارت و امور بانک‌ها» مشتمل از سه اداره در بانک مرکزی، مسؤولیت نظارت بر بانک‌ها و مؤسسه‌های اعتباری و عهده‌دار است.

در حال حاضر، قانون پولی و بانکی کشور و قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)، که در نوع خود نخستین تجربه در عرصه بانک و بانکداری است، از بنیادی ترین قوانینی می‌باشد که خطوط کلی و اساسی نظام بانکی را ترسیم می‌کنند و فعالیت بانک‌های کشور در چارچوب و بر مبنای آنها انجام می‌ذیرد.

بنابر مصوبات ماده ۱۰ قانون پولی و بانکی کشور:

«بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مسؤول تنظیم و اجرای سیاست پولی و اعتباری، براساس سیاست کلی اقتصادی کشور می‌باشد.

- هدف بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، حفظ ارزش پول و موازنۀ پرداخت‌ها و تسهیل مبادلات بازرگانی و کمک به رشد اقتصادی کشور است».

براین اساس، بانک مرکزی از بدو فعالیت خود در راستای ایغای وظایف مقر، نظارت بر بانک‌ها و مؤسسه‌های اعتباری را در دستور کار خود داشته است و هم‌اینک، یک مدیریت کل تحت عنوان «نظارت و امور بانک‌ها» مشکل از سه اداره در بانک مرکزی مسؤولیت نظارت بر بانک‌ها و مؤسسه‌های اعتباری را عهده‌دار است. دو اداره «نظارت بر امور بانک‌های تجاری» و «نظارت بر امور بانک‌های تخصصی و مؤسسه‌های اعتباری غیربانکی» موظف به نظارت بر اجرای تکالیف قانونی از سوی بانک‌ها و مؤسسه‌های اعتباری می‌باشد. اداره «مطالعات و مقررات بانکی» نیز وظیفه فراهم آوردن بستر مناسب برای تحقق بهینه این مهم را بر عهده دارد و از جمله وظایف این اداره، ایجاد چارچوب‌های قانونی برای اعمال نظارت مؤثر بر شبکه بانکی و مؤسسه‌های مالی و اعتباری و طراحی نظام‌های نظارتی، ممیزی و ارزشیابی است.

افزون بر این، «اداره بازرگانی» نیز زیر نظر مستقیم رییس کل بانک مرکزی مسؤولیت نظارت بر شیوه انجام وظایف ادارات بانک مرکزی را از جهه انطباق با قوانین و مقررات به عهده دارد. شیوه نظارتی بانک مرکزی از ابتدای سال ۱۳۶۸ که مورد دگرگونی قرار گرفت، بیشتر متوجه بروزرسی و کنترل دفاتر و حساب‌های بانک‌ها بود و در عمل، وظیفه نظارتی با وظیفه حساب‌رسی مخلوط و تا اندازه بسیاری نقش حساب‌رسی جایگزین وظیفه نظارتی شده بود. البته اگرچه مقام نظارتی بانک مرکزی مراقبت‌های دیگری مانند کنترل حدود نصاب ضمانت‌نامه‌ها، صدور اعتبارات اسنادی گشایش یافته، خرید اموال غیرمنقول و همچنین، کنترل ارقام سپرده‌ها، سپرده قانونی، اعتبارات اعطایی، اوراق قرضه و ... را اعمال می‌داشت، لیکن این بخش از فعالیت‌های نظارتی بانک مرکزی، که هدف اصلی نظارت است، در مقایسه با عملیات حساب‌رسی سهم کمتری را به خود اختصاص داده بود.

از ابتدای سال ۱۳۶۳، با اجرای قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)، تغییرات متعددی در فعالیت‌ها و عملیات بانکی کشور ایجاد شد، از جمله نرخ بهره که یکی از عمدۀ ترین ابزارهای سیاست پول در بانکداری را بیچاره در جهان است، از عملیات بانکی کشور حذف شد و در برابر، تعداد بسیاری ابزار جدید در اختیار مقام سیاستگذار پولی قرار گرفت. بدیهی است

- آیین‌نامه‌های اجرایی قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره).

- اساسنامه صندوق تعاضون.

- آیین‌نامه نحوه اداره صندوق قرض الحسنه حمایت از فرصت‌های شغلی و اساسنامه مربوط به آن.

- آیین‌نامه اجرایی قانون اجازه ثبت شعبه یا نمایندگی شرکت‌های خارجی.

- آیین‌نامه اجرایی عملیات پولی و بانکی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران.

... و ...

- مصوبات شورای پول و اعتبار در زمینه‌های گوناگون، به ویژه «آیین‌نامه‌های اجرایی قانون پولی و بانکی کشور»، «دستورالعمل‌های اجرایی قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)»، «مقرات ناظر بر تأسیس و نحوه فعالیت مؤسسات اعتباری غیربانکی»، «دستورالعمل اجرایی عملیات پولی و بانکی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران» و «ضوابط تأسیس بانک غیردولتی».

- مصوبات مجمع عمومی بانک‌ها در زمینه‌های گوناگون مانند: «طرح ادغام بانک‌ها»، «شیوه فعالیت بانک‌های استان» و ...

- مصوبه شورای عالی اداری پیرامون چگونگی تعیین مدیر عامل و اعضای هیأت مدیره بانک رفاه کارگران.

نظارت بر فعالیت‌های بانکداری در ایران

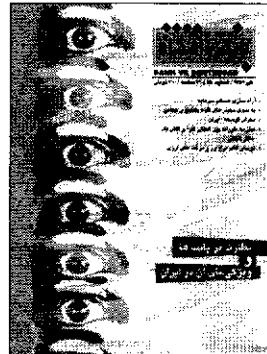
قطعه زمانی	نهاد نظارتی	پایه‌های نظارت
پیش از فعالیت بانکداری نوین (۱۴۶۶)	خودکنترلی	عرف و رویه بازار و صرافی
دوره فعالیت بانک‌های خارجی	وجود نداشت	--
بانک ملی ایران بانک ملی تا بانک مرکزی (۱۳۰۷-۲۹) سال ۱۲۳۴	بانک ملی ایران	۱- تصویب‌نامه‌های هیأت وزیران ۲- قانون بانکداری
۱۳۳۹-۵۱	بانک مرکزی ایران	قانون بانکی و پولی کشور (مصب سال ۱۳۳۹)
۱۳۵۱-۶۲	بانک مرکزی ایران	قانون بانکی و بانکی کشور (تصویب سال ۱۳۵۱)
از سال ۱۳۶۲	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	قانون پولی و بانکی کشور و قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)

۵ از ابتدای سال ۱۳۶۸،
شیوه نظارت بانک
مرکزی بسر بانکها
دیگرگون شد و
دستورالعمل و خطمسنی
کل برای شیوه نوین
نظارت نهیه و ندوین
گردید.

نوین نظارت تهیه و تدوین گردید. براین اساس، انجام عملیات حسابرسی از برنامه کار بازرگان بانک مرکزی حذف شد و کنترل‌ها و مراقبت‌های اساسی در راستای انجام وظیفه اصلی نظارت در جهت حصول به هدف‌های نظارتی در برنامه کار آنان قرار گرفت.

که تغییرات در سیاست‌گذاری پولی، مستلزم ایجاد دگرگونی در شیوه نظارتی بانک مرکزی بود، اما در عمل، این اقدام صورت نگرفت و شیوه پیشین کماکان استمرار بافت.

از ابتدای سال ۱۳۶۸، شیوه نظارت بانک مرکزی بر بانک‌ها دگرگون شد و دستورالعمل و خطمهشی کلی برای شیوه

سلامت بانک‌ها و نظارت

بانک مرکزی

همچنین، باید مراقبت شود که صورت‌های مالی که انعکاس دهنده وضعیت بانک‌هاست، به نحو مرتب تهیه و تنظیم شود و انتشار یابد.

اصول ۲۰ و ۲۱
منتشر بال در زمینه اصلاح
نظام بانکی

«در نظام نظارت بر بانک‌ها، باید مسؤولیت و هدف‌های دستگاه‌ها و سازمان‌هایی که اسر نظارت بر نهادهای بانکی را عهده دارند، به گونه‌ای روشن و صریح تعیین شده باشد. چنین دستگاه‌ها و سازمان‌هایی در عین حال باید از استقلال عملیاتی و منابع کافی برخوردار باشند. وجود یک چارچوب قانونی مناسب، متضمن پیش‌بینی‌های لازم در زمینه صدور مجوز برای شروع فعالیت‌های بانکی و نظارت مستمر بر بانک‌ها، اطاعت از قوانین و مقررات بانکی و رعایت شواطی لازم برای تأمین سلامت فعالیت‌های بانکداری و همچنین، حمایت قانونی از نظارت‌کنندگان نیز از الزامات استقرار هر نظام کارآمد نظارت بر فعالیت‌های بانکی است. در نظام نظارت بر بانک‌ها باید ترتیبات و تمهیدات لازم برای تبادل اطلاعات بین نظارت‌کنندگان، در عین حفظ اسرار نهادهای بانکی و محترمانه تلقی کردن این اطلاعات نیز فراهم آید.

نظارت‌کنندگان بر بانک‌ها باید بتوانند مجموعه نهادهای بانکی را بر مبنای تلفیقی نیز مورد نظارت قرار دهند.

نظارت‌کنندگان باید مراقبت نمایند که کلیه بانک‌ها با انتکای به روش‌های مطمئن و سازگار حسابداری، اطلاعات و گزارش‌های کافی در مورد عملیاتشان را تهیه و ارایه نمایند، به گونه‌ای که نظارت‌کنندگان بتوانند از وضعیت مالی بانک‌ها و سودآوری فعالیت‌های آنها تصویری درست و واقعی در اختیار داشته باشند و

۵ فریاد، نظام بانکداری
بسالم، بانک‌ها باید
تزوییجی باشند و باخت
بسهمتگام دیروز خود و
امکان حلقة این قابلیت
و ادانته داشته باشند

شبکه بانکی، بورس اوراق بهادرار، مؤسسه‌های بیمه، شرکت‌های سرمایه‌گذاری، مؤسسه‌های مالی - اعتباری و نهادهای مشابه آنها در مجموع سازمان‌ها و مناسباتی را پدید می‌آورند که بخش مالی اقتصاد را تشکیل می‌دهند. گستره بیهیه مؤسسه‌های مالی، در یک ساختار مالی بهینه متصور و فراهم می‌شود.

عناصر اساسی نظام سالم مالی شامل محیط کلان اقتصادی با ثبات، بخش خصوصی بیوپا و ضوابط و مقررات و نهاد (چارچوب قضایی) حمایت کننده‌ای است که هم شیوه اداره داخلی نهادهای مالی و نظم بخشی خارجی به نیروهای بازار و هم تنظیم قدرتمند و نیز نظارت بر آن را ممکن می‌سازد.

بانک‌ها، نهادهای اقتصادی برآمده از نیازهای مجموعه اقتصادی هر جامعه هستند که در راستای تسهیل گرددش اقتصاد پدید آمده و مورد بهره‌برداری قرار گرفته‌اند.

فرآیند تکوین بانک‌ها طی سالیان دراز، فراز و تشبیه‌های فراوانی را شاهد بوده و بحران‌های بسیاری را پشت سر نهاده است. این روند به گستره فعالیت بانک‌ها تنوع و تکثیر بخشیده و